

Emigrationen flytten till det nya landet

”Jag följde Edvard över isen på Högsjön ända till landsvägsbron nedanför Thorins garveri. Där skulle han fortsätta över skogen till Kroken. I Kroken väntade två andra bondsöner som skulle göra sällskap med honom den tolv mil långa vägen till Kristiania (Oslo). Men det var bara Edvard som skulle fortsätta ännu längre bort. Först med båt till England och sedan vidare över Atlanten. Ingen av oss sa särskilt mycket när vi gick över den blanka vårisen. När vi kom fram till bron tog Edvard mig i hand och sa adjö. ’Påminn far om att inte sälja fölet. Jag är hemma igen om två år och då behövs det två hästar på gården.’ Så vände han på klacken och följde slädspåren uppför strandslutningen mot skogen. Jag stod kvar tills han försvann mellan granarna. Just innan han försvann vände han sig om och ropade: ’Gå inte för nära bäcken vid Bratta, där är isen tunn.’ Det var det sista jag såg och hörde av Edvard, min ende bror. Han kom aldrig tillbaka från Amerika.”

Elin Danielsdotter, bonddotter från Karlanda socken i Värmland, född 1867

Edvard blev utvandrare. Här får du läsa om varför över en miljon svenskar lämnade landet.

Varför lämnade man Sverige?

För Edvard Danielsson var orsaken pengar eller snarare bristen på pengar. Hemma på gården var det ont om kontanter. När Edvards och Elins far övertog gården Kallnäs köpte han ut sina fem syskon för att bli ensam ägare till gården. För att klara detta hade fadern tagit ett banklån, som skulle betalas av två gånger om året. Det var alltid lika svårt att få fram de nödvändiga kontanterna.

Mycket av det som behövdes kunde man framställa själv på gården. Djuren i ladugården gav kött, fläsk, ägg och mjölk. På åkrarna växte havre och råg som blev mjöl och gryn. Fårens ull och linet från linåkern blev till tyger och hemsydda kläder av ylle och linne. Däremot fanns det inte mycket som kunde säljas och ge kontanter. Något arbete som kunde ge pengar fanns inte i hemtrakten.

Men i Amerika kunde man tjäna stora pengar. I breven hem berättade utvandrarerna om stora förtjänster och möjligheter. I Amerika kunde man till och med gräva efter guld.

På bilden Karl Oskar och Kristina, huvudpersonerna i filmen Utvandrarerna, som bygger på Vilhelm Mobergs romanserie Utvandrarerna. Böckerna filmades på 1970-talet och blev senare också underlag för musikalen Kristina från Duvemåla.

Edvard Danielsson lämnade Sverige på våren år 1883. Han reste inte ensam. Det året utvandrade över 25 000 svenskar till USA. Åren 1851–1920 utvandrade, eller emigrerade som det också kallas, sammanlagt över en miljon människor från Sverige. De allra flesta åkte till Nordamerika. Det handlar alltså om en massutvandring. Av dem som reste hade de allra flesta aldrig varit utanför hemsocknen. En amerikaresa på den tiden var dessutom mycket mer ansträngande än idag. Bara resan över Atlanten tog tio till tolv dygn. Biljetten var dyr. Den kunde kosta lika mycket som hela årslönen för en bonddräng. Även om många återvände till Sverige var utvandringen slutgiltig för de flesta. De gjorde bara en resa över Atlanten i sitt liv.

Trots detta lämnade så många ändå sitt gamla, vanliga liv och gav sig iväg till ett okänt land. Hur kunde det komma sig? För Edwards del handlade det om att komma ut och tjäna pengar. Men det kunde också finnas andra skäl att lämna Sverige.

Ordlista

Socken = liten by knuten till kyrkan

Emigrera = En person som flyttar från sitt egen land

Utvandra = Att flytta ut ur ett land

Kontanter = lösa pengar, mynt & sedlar